ÚTITÁRS

MAGYAR EVANGÉLIUMI LAP · LII. ÉVFOLYAM · 2008/4. SZÁM · AUGUSZTUS 17.

Az egyház határa az utolsó ember mögött van…?!

Pódiumbeszélgetés a 7. Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozón

Megállja-e vajon a helyét a fenti mondat? Avagy csupán szépen hangzó frázis, amelynek a valósághoz vajmi kevés köze van? A Kőszegen július 16. és 20. között megrendezett 7. Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó egyik pódiumbeszélgetésén ezekre és hasonló kérdésekre igyekezett választ találni három, az anyaországon kívülről érkezett vendég: *Gémes István* stuttgarti lelkész, *dr. Csendes László,* a bukaresti magyar evangélikus gyülekezet felügyelője és *Holger Manke* nürnbergi teológushallgató.

Ahogyan általában a provokatív kérdések esetében, egzakt válaszok itt sem születettek, helyettük jó, tartalmas beszélgetésnek örülhettek mindazok, akik a találkozónak erre a programjára voltak kíváncsiak.

A beszélgetés kezdetén a diakóniai és a pietista teológiának elnevezett irányzat különbségéről esett szó, ezen belül is az egyház határairól alkotott képről, nevezetesen hogy az egyháznak a „megtértek gyülekezeteként” kívül kell-e maradnia a társadalmon, avagy épp ellenkezőleg, elsődleges feladataként a világban kell szolgálatot teljesítenie.

Eztután az Isten és ember között fennálló határok kérdését vitatták meg a beszélgetőpartnerek. Mindhárom meghívott vendég egyetértett abban, hogy Isten és ember között léteznie *kell* egyfajta határnak, mert ez éppen boldogulásunkat szolgálja. A határok egyfajta keretet adnak az ember életének, így akadályozható meg a káosz, az anarchia. Isten azonban maga a Határtalan, a Mindenható.

Ezután következett a beszélgetésnek az a része, amelyben mindhárom vendég beszámolhatott az őt körülvevő környezetről. Itt óhatatlanul is előkerült a határok kérdése, ugyanis Közép-Európa felekezeti és etnikai megosztottságának, ezen túlmenően a 20. század viharos történelmének következményeként sajátos élethelyzetek, következésképp olyan viszonyok alakultak ki, amelyek-

FOTÓ: LUKÁCS GABI

ben nagyon nehéz megtalálni az identitás határait. Nincs ugyanis a világon még egy hely, ahol az „egyház”, a „nép”, az „állam” és a „nemzet” fogalmai ennyire szerteágazók lennének.

Gémes István az ’56-os menekülthullámmal hagyta el Magyarországot, és több állomást magában foglaló lelkészi szolgálat után Stuttgartban telepedett le, ahol fiával együtt pásztorolja az ottani magyar gyülekezetet. Elmondta, hogy náluk teljes összhangban élnek egymással az emigráns és a migráns (vendégmunkás, ösztöndíjas egyetemi hallgató, bébiszitter és így tovább) gyülekezeti tagok; ehhez ökumenikus szellem is párosul.

Csendes László Erdélyben született, így jól ismeri a lakhelyen belüli „többségi kisebbség” problémáit, jelenleg azonban Bukarestben él, ahol megint csak más kérdésekkel találják szemben magukat az ott élő hittestvérek. Nagy nehézséget jelent ugyanis egy ekkora méretű városban összeszedni a magyar evangélikusokat, és mivel az ökumené megvalósulása még várat magára, az egyes felekezetek nemhogy erősítenék, inkább valamelyest szétforgácsolják egymást. A bukaresti magyar gyülekezet egyébként hosszú múltra tekint vissza, és reménység szerint a jövője is hosszú lesz ennek a romániai fővárosban élő magyar evangélikus közösségnek.

Holger Manke, aki német származása ellenére magyarokat is megszégyenítő pontossággal beszéli nyelvünket, épp ellenkező szemszögből tudott rávilágítani bizonyos összefüggésekre. Ő a budavári német ajkú evangélikusok pásztorolását végezte két éven keresztül, közben érdekes tapasztalatokat gyűjtött. A gyülekezet legnagyobb része átmeneti jelleggel tartózkodik Magyarországon, így „stabil” tagokkal aligha lehet számolni. Ennek a ténynek tehát erősen meg kell határoznia a gyülekezetépítési koncepciót is.

A beszélgetés végén a vendégek a nyelv érzelmi vonatkozásairól ejtettek szót. Kutatások is megerősítik azt a tényt, hogy az ember legmélyebben az anyanyelvéhez és a vallásához kötődik, végső soron tehát ezek határozzák meg az identitását. Ez a felismerés nagy lehetőséget jelenthet a kisebbségi egyházak számára, tehát ezen gyülekezetek elöljáróinak azon is érdemes fáradozniuk, hogy a külföldre szakadt hívek a nyelvi kötődésen keresztül az egyház Urához is közelebb kerüljenek.

– ESZPÉ –

Egység Krisztusban a közös Európában

Hetedik alkalommal találkoztak a kelet-közép-európai protestánsok

Hat ország protestánsainak részvételével tartották meg az idei év júniusának utolsó hétvégéjén az immár hagyományosnak mondható, *Keresztények találkozója* elnevezésű rendezvénysorozatot Pozsonyban. A háromévente megrendezett kelet-közép-európai találkozóra Csehországból, Szlovákiából, Lengyelországból, Ausztriából, Németországból és Magyarországról érkeztek a meghívott vendégek és az érdeklődők.

A nyitó istentisztelet után párhuzamos helyszíneken folytatódott a találkozó. A háromnapos eseményt óriási programkínálat jellemezte: lelki feltöltődést kínált keresztény fiataloknak és családoknak, de előadások, fórumok, tematikus szekcióbeszélgetések, gyermek- és ifjúsági programok is színesítették.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

A rendezvény nyitóestéjén a részt vevő hat ország protestáns egyházainak vezetőit Szlovákia köztársasági elnöke, *Ivan Gasparoviè* fogadta rezidenciáján. Ezt követően került sor a magas rangú egyházi és állami vezetők ünnepi fogadására, amelyen a szlovák köztársasági elnök köszöntője után *Milos Klátik,* a Szlovákiai Evangélikus Egyház egyetemes püspöke, *dr. Michael Bünker,* az Európai Protestáns Egyházak Konferenciájának (GEKE) elnöke, az Ausztriai Evangélikus Egyház püspöke és *Frank July,* a Baden-Württembergi Evangélikus Egyházkerület püspöke mondott köszöntőbeszédet.

A találkozó talán legfontosabb, egyben missziói célokat is szolgáló eseménye Pozsony főterén zajlott, ahol a nemzetek, a kisebbségben lévő nemzetiségek egymás közötti megbékéléséért és az európai egységért imádkoztak a hat nemzet egyházvezetői.

Vasárnap mintegy húsz templomban úrvacsorás istentiszteletekkel ért véget a pozsonyi protestáns keresztény találkozó, amelyre a hat nemzet nagyjából háromezer résztvevője látogatott el. *Ittzés János,* a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püspöke a pozsonyi magyar gyülekezet templomában, *Fabiny Tamás,* az MEE Északi Egyházkerületének püspöke pedig a somorjai záró istentiszteleten prédikált a magyar ajkú híveknek.

FORRÁS: MTI

Szeptemberben új püspökük lesz a szlovákiai reformátusoknak

A közeljövőben püspökválasztásra kerül sor a szlovákiai református egyházban. *Erdélyi Géza* jelenlegi püspök, aki két cikluson keresztül, 1996 óta irányítja a Szlovákiai Református Keresztyén Egyházat, nem indulhat a választáson, mert betöltötte hetvenedik életévét. Az elmúlt nyolcvan évben nem volt példa arra, hogy több jelölt is indult volna a tisztség betöltéséért.

A választási szabályok 2002-ben módosultak, az új egyházfőt azóta nem a zsinat választja, hanem az egyházközségi presbitériumok. A poszt betöltéséért két lelkipásztor indul: a komáromi *Fazekas László* és az apácaszakállasi *Somogyi Alfréd.* Fazekas László a jelenlegi püspök helyettese; ellenjelöltje, Somogyi Alfréd – mielőtt lelkipásztori szolgálatba állt – évekig a szlovákiai magyar médiában dolgozott.

A szavazás augusztus második felében kezdődik, és több héten át tart. Az eredmény várhatóan szeptember végén születik meg. Az új püspök hat évig tölti be a posztot.

Somogyi Alfréd egy internetes honlapon teszi közzé részletes programját. „Programunk lényegét három szóval így jellemezném: választás, változás, ébredés.” Fazekas László programjáról esetleges megválasztása után egyeztet az egyház vezetőségének tagjaival.

A szlovákiai református egyháznak nagyrészt magyar nemzetiségű hívei vannak, a szlovák protestánsok ugyanis zömmel evangélikusok – a helyi református egyház kilenc egyházmegyéjéből csak kettő szlovák. A népszámlálási adatok alapján a magyarok megközelítőleg hatoda református vallású; az e felekezethez tartozók aránya a közép-szlovákiai magyarság körében a legnagyobb.

FORRÁS: WWW.BUMM.SK
(2008. JÚLIUS 11.)

Leégett a besztercei evangélikus templom tornya

Tűz ütött ki június 11-én a 14. században épült besztercei evangélikus templom renoválás alatt álló, faállvánnyal körbevett tornyában. A torony 75 méteres magasságával a legmagasabbnak számított a középkori műemlékek között Erdélyben.

A rendőrségi nyomozás kiderítette, hogy a bűncselekményt három kiskorú követte el, akik állítólag lopni mentek a templomba, majd meggyújtottak egy papírkupacot, amely a tűz közvetlen előidézője volt. Becslések szerint körülbelül egymillió eurós kár keletkezett, a templom belseje viszont sértetlen maradt.

FORRÁS: WWW.ORIGO.HU
(2008. JÚNIUS 23.)

BEMUTATKOZIK…

A melbourne-i magyar gyülekezet

Ha a gyülekezet életét tanulmányozzuk, figyelembe kell vennünk egyrészt Ausztrália földrajzi helyzetét, másrészt adottságait.

Ausztrália, ahogy az angolok mondják, *down under,* azaz „lent alul" terül el a térképen, távol Európától, távol az őshazától. A hatvanas évek második feléig – amíg a repülővel való utazás széles tömegek számára elérhetővé nem vált – hathetes hajóút várt arra, aki Európából útra kerekedett, s a nyolcvanas évek végéig ráadásul még a vasfüggöny is elválasztott minket hazánktól. Ma repülővel 24–30 óra alatt meg lehet tenni az utat.

Az Európánál sokkal nagyobb kiterjedésű kontinens lakossága több mint 20 millió fő, ebből mintegy 8,5 millió ember két hatalmas metropolisban, Sydney-ben és Melbourne-ben él.

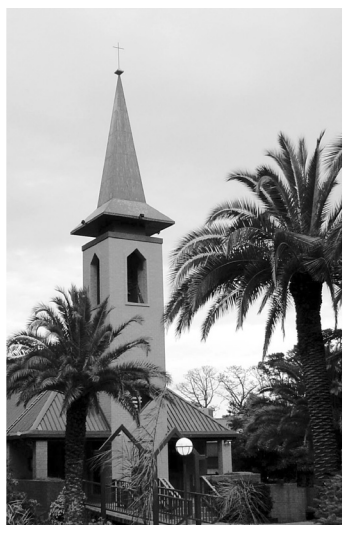

Melbourne átlagos átmérője 80 kilométer, de nem szokatlan a városon belüli 100 kilométeres távolság sem. Villamos csak a belvárosban és a belső városnegyedekben közlekedik. A legtöbbet használt közlekedési eszköz a helyiérdekű vasút. Összesen tíz vonalat számlálhatunk meg, melyek mind sugárirányban vezetnek ki a belvárosból, értelemszerűen tehát minél inkább kifelé megy az ember, annál nagyobb a vonalak közötti távolság. A közelmúltig nem volt semmilyen összekötő tömegközlekedési eszköz az egyes vasútvonalak között.

Melbourne magyarsága ebben a hatalmas városban szétszórtan él. Az ideérkező bevándorló menekültek két hullámban jöttek: a világháború után, 1949–50-ben, majd '56 után. Ezek az emberek egy teljesen idegen világban, a nyelvet sem ismerve, távol egymástól nagyon elveszettnek érezték magukat. Vasárnap, régi szokás szerint, elmentek az ausztrál templomba, de minden idegen volt nekik. Nem értették a prédikációt, az énekek, a liturgia mind ismeretlenek voltak számukra, a pap néhol a katolikus miseruhához hasonló öltözetben volt. Még a templomban sem találkozhattak semmi olyasmivel, amit otthon megszoktak.

Ezen kívánt változtatni egy lelkes família, *Pesti János* és családja. Férj és feleség egy kisebb gyermekkel villamoson, vonaton, kerékpáron és gyalog kereste fel mindazokat a magyar evangélikusokat, akikről tudomást szerzett. Az '50-s évek elején aztán megtartották az első magyar bibliaórát. Olvasták a Szentírást, megbeszélték az igét, és énekeltek. Több református is csatlakozott hozzájuk.

Az '56-os bevándorlással a bibliakör létszáma nagyon megnövekedett. Az Úr megáldotta a kis csapatot, és lelkipásztort adott neki *Bernhardt Béla* személyében, aki nem késlekedett Sydney-ben és Melbourne-ben is magyar gyülekezetet alapítani. Melbourne-ben 157 családból állt a közösség. Kelet-Melbourne-ben, amely a belvároshoz közel található, egy ausztrál evangélikus templomban tartották istentiszteleteiket. Az épület hamar „finnugor" templommá vált, mert az ausztrálok kiköltöztek a külvárosokba, és a „benti" gyülekezet gyakorlatilag kihalt. Ezután csak magyarok, észtek és finnek használták a templomot. Ez volt a gyülekezet fénykora.

1966-ban Bernhardt Béla amerikai kivándorlásával az egyetlen magyar lelkész Ausztráliában *Kemény Péter* maradt, akinek egyedül kellett megbirkóznia az egész diaszpóra pásztorolásával.

A '80-as évek végén eladták és lebontották a „finnugor" templomot, és Kemény Péter halála is megviselte a gyülekezetet.

Ekkor végzett az itteni teológián *Breglec Árpád* magyar származású lelkész, aki mellesleg a vietnami háborúból visszatérve döntötte el, hogy teológiai tanulmányokba kezd. A lelkész eleinte nehezen beszélt magyarul, hiszen kisfiú volt, mikor kijöttek, de mára már tökéletesen írja, mondja prédikációit magyarul.

Gyülekezetünk a Lutheran Church of Australiához (LCA) tartozik. Jómagam pályafutásomat mérnökként kezdtem; 1995-ben szenteltek az Ausztráliai Evangélikus Egyház lelkészévé. Melbourne-ben és Adelaide-ben szolgálom a magyar gyülekezeteket.

Az elmúlt ötven év folyamán a gyülekezet tagjainak a száma nagyon megcsappant. Sokakat magához szólított az Úr. A fiatalabbak közül sokan beleolvadtak az ausztrál egyházi életbe. Nagyrészt már csak olyan idősekből áll a gyülekezet, akik nehezen tudnak eljönni a templomba. Átlagéletkorunk hetvenen felül van. Most már csak tíz-tizenöten vagyunk egy-egy istentiszteleten. A magas életkor mellett a nagy távolság és a szétszóródottság a legnagyobb gondunk. Utánpótlás hazulról gyakorlatilag nincs. Az olaszoknál, a görögöknél és a kínaiaknál jobb a helyzet, mivel onnan mindig érkezik elég kivándorló.

Beszámolóm végén álljon egy vidámabb hír. Tizenöt évvel ezelőtt sikerült katolikus és református testvéreinkkel együtt felépíteni gyönyörű magyar ökumenikus templomunkat *(képünkön).* Itt zajlanak istentiszteleteink és miséink. Minden évben legalább három ökumenikus istentiszteletet is tartunk a három felekezet részvételével, amelyen a lelkészek felváltva mondják a prédikációt. Ugyanannak az Úrnak a gyermekei vagyunk, és testvériesen, szeretetben, békében imádjuk és szolgáljuk az Urat a magyar Szent István-templomban.

DABASY JÁNOS
evangélikus lelkész – Melbourne

Hitvédelem?

Júdás levele

Az *Újtestamentumból* több Júdás nevű személyt ismerünk. Közülük a Jézust eláruló Iskariótes a legismertebb. Rajta kívül van egy másik, aki „Jakab fia" (Lk 6,16), a harmadik pedig Jézus testvére (Mk 6,3). Vajon a két utóbbi közül melyik írhatta az *Újtestamentum* egyik legrövidebb iratát, a személyéhez kötött levelet?

A 17. vers úgy utal az apostolokra, mint akik a múltban éltek, s esetleg már meg is haltak. Tehát a Jakab fia Júdás nem jöhet számításba. Ez vonatkozik Júdás Iskariótesre is, akitől egyébként is nehezen lehetne ilyen levelet elvárni. Talán akkor az Úr testvére, Júdás a szerző? De akkor miért mutatkozik be „Jakab testvéreként", s csak róla mondja, hogy az viszont az Úr testvére? Miért nem mondja egyenesen, hogy ő is Jézus testvére? Hiszen ez még nagyobb tekintélyt kölcsönözne neki! Ezért valószínűleg továbbra is titok marad, hogy ki is írhatta ezt a rövid iratot.

További, nehezen eldönthető kérdés az is, hogy a második Péter-levél miért közli a második és a harmadik fejezetében szinte szó szerint Júdás levelét. Abban megegyeznek a kutatók, hogy a Péter-levél az *Újtestamentum* legfiatalabb, tehát legkésőbb keletkezett irata. Ha ő Júdást idézi, akkor levele már ismert lehetett a keresztények között, vagyis korábban kellett keletkeznie. Júdás a tévtanítók ellen ír. Eddig azonban nem sikerült az általa leírt és támadott hamis tanítókat egy olyan csoporttal sem azonosítani, amelyeket abból a korból ismerünk. Hátha Péter azért vette át Júdás vitairatát, mert már Júdás is olyan általános leírást adott a tévtanítókról, és óvott tőlük, ahogyan az abban a korban szokás volt?

Jellegzetessége a levélnek, hogy a téves tanok leleplezéséhez nem csupán az *Ótestamentumból* idéz bőségesen képeket és személyeket, hanem olyan könyvekből is, amelyeket nem vettek fel a Kr. u. 1. század végén végérvényesen összeállított *Ótestamentum* könyvei közé. Idéz Énók könyvéből, s mint tekintélyre hivatkozik rá (14. v.). Sőt levele 6. és 9. verse mögött is hasonló források állhatnak. Ezért is valószínű, hogy Júdás levelének Kr. e. 90 előtt kellett keletkeznie.

Tagadhatatlan, hogy még a Szentírással mélyebben foglalkozó keresztény körökben is aligalig fordul e felé az irat felé az érdeklődés. Talán okkal, hiszen 25 verséből legalább 16 kizárólag a szerző által leírt és támadott tévtanítókkal foglalkozik, illetve tőlük óvja olvasóit. Nagyon szép stílusú szövegében ráadásul 11 olyan szót is használ, amely különben nem is fordul elő az egész *Újtestamentumban.* Talán ezért is vonakodunk tőle, hiszen sok kifejezése idegenül hangzik.

Mégis meglepő, hogy – eltekintve a 2Pt általi idézéstől – már a korai időktől kezdve számon tartották a levelet. Az újtestamentumi iratok körülbelül Kr. u. 180-ból ismert első listája, az úgynevezett Muratori-kódex is az újtestamentumi könyvek között sorolja fel. Az idők folyamán azonban bőven akadtak elutasító vélemények is. Ezek főleg azt kifogásolták, hogy Júdás kipellengérezi ugyan a tévtanítókat, de nem állítja szembe velük az ő igaznak tartott tanítását, amelyet védelmezni kíván a hamis tanításokkal szemben. Így csak azt érezzük, hogy negatív a hangvétele. Annál is inkább, mert 3. versében ugyan maga is bevallja, hogy a „közös üdvösség felől" (valószínűleg ezen az evangéliumot kell érteni) akart írni. De hát ez bizony elmaradt, és vállalkozása vitatkozásba torkollott.

Mi vonhatta magára mégis a Júdás levelét olvasók figyelmét? Feltehetőleg a levél kezdete és a vége. Utolsó két verse a bibliaismerőt Róm 16,25–27-re emlékezteti. Mindkettő szárnyaló dicsőségmondás arra, aki megőrizheti, illetve megerősítheti a címzetteket. Köszönet annak, aki mindkettőt elvégzi. Ő a hatalmas, egyedül üdvözítő (Júd), illetve az egyedül bölcs (Róm). Isten ő, a mi Urunk Jézus Krisztusunk Istene. Neki legyen mindörökre dicsőség, fenség, erő és hatalom! S erre mondjon ámen az olvasó, ahogy ezt a két levél írója is teszi. Így lesz a levél kicsengése szinte istentiszteleti szárnyalású, s ezért is olyan fenséges és megnyerő.

Nem kevésbé gondosan megfogalmazott levelünk felirata sem. Ahogyan bemutatkozik, az Pál leveleire emlékeztet: a „szolga" és a „testvér" meghitten hangzik minden keresztény fülnek. Hasonlóképpen ismerős hangzású a zsidóknál szokásos hármas jókívánság: az irgalom, a békesség és a szeretet. Nem tudhatjuk ugyan, hogy kiket ért „elhívottakon", de ugyanezzel a kifejezéssel szólítja meg Pál is levelei címzettjeit.

Ezenkívül azonban Júdás még egy szokatlan kifejezést is használ: az elhívottakat „Jézus Krisztus megtartottjainak" vagy „fenntartottjainak" nevezi. Az itt használt szóban benne cseng az a hit, hogy Jézus nemcsak most tart meg az üdvösségre, hanem ezt a fenn- vagy megtartó munkáját az utolsó ítéletig és Isten országának a végleges eljöveteléig is végzi. Erre hivatkozhat azután a 21. versben, amely az így nyert örök élet reménységének bizonyosságát nyújtja, a 24. vers pedig a végső „dicsőség" előtti megállást ígéri. Ezért kell az elhívottaknak, tehát Júdás olvasóinak most „szentséges hitükben épülniük" (20. v.) és az apostoli hagyományhoz ragaszkodniuk (3. v.).

GÉMES ISTVÁN

Kapcsolat

Kezdetben a szó volt. A Teremtő szava. Nem a dermesztő némaság, hanem a szó. A Szeretet. Az Ige. Mielőtt a világ lett volna, mielőtt bolygók és hajszálfinom idegpályák lettek volna, volt a Szó. A beszélő Teremtő, aki partnerre várt. Beszélőképes és megszólítható emberre. Rád és rám. Aki figyel, fülel, koncentrál, hogy hallja őt, és aki beszélni tud. Nemcsak információt közölni, helyzetjelentést adni, összefoglalni és következtetni, hanem beszélni. Beszélgetni. Látszólag céltalanul és haszontalanul. Az információközlés a tárgyról szól: az űrszonda jeget talált a Marson. A beszélgetés rólam szól. És arról a másikról. Hogy közünk van egymáshoz. *Összetartozunk.* Ennek a beszélgetésnek semmi kézzelfogható célja nincsen. Csak épp nélkülözhetetlen. Mint amikor a nagymamám pontosan tudni akarja, hogyan is kell tételt húzni a vizsgán, és ki hol ül, mikor beszél. Sose fogja hasznosítani ezt a tudást. Csak épp olyan, mintha velem jött volna. Része lett az életemből. Azzal, hogy elmeséltem, részt adtam neki. Ez nem haszon, csak boldogság. Nem haszon, csak létszükséglet. *Mert az élet mindennél mélyebb titka a beszélgetés.* A részesedés. Mert a beszélő Isten párbeszédre teremtett minket. Részt ad magából, és részesedik az életünkből. Igen, ez által a céltalan, haszontalan, információt nélkülöző beszélgetés által.

Sehol sincs a szónak olyan szabadsága, mint ebben a párbeszédben. Senki se kéri, hogy válogassam meg a szavaimat. Nincs határ: hány karakter. Nincs illemszabály: mit szabad, és mit nem. Nincs érzékenység: vitatkozni, lázadni, kételkedni is szabad. Nincsenek előírt formák. Ha vele beszélek, önmagamat adom. Aki éppen vagyok. S miközben rám figyel, észrevétlenül formál. Mintha újjáteremtene. Nem a teljesült kívánság a meghallgatott imádság, hanem ez a szabad, határtalan elrejtőzés Isten ölelésében, amelyből megújult emberként bontakozom ki.

És aztán megint mondom. Holnap is. És ő beszél. Holnap is. Ismételjük önmagunkat? Csak ha hetvenhétszer ismétlik, hány százalék THM, az unalmas. A „szeretlek" ezredszer sem fölösleges. Szeretlek, Istenem. Ezért megszólítalak, lehet, hogy ugyanúgy, mint tegnap. De ez se téged, se engem nem zavar. Sőt ez szebbé és jobbá tesz. Engem és körülöttem mindent. *Saját nyelvemen beszélek.* Vele mind a saját nyelvünkön beszélünk. Azon, amelyen nem kell keresni a szavakat. Nem kell egyeztetni az igeidőt. Azon a nyelven ért, amelyet a pólyából magunkkal hoztunk. Maradéktalanul bírja a nyelvünket. Nincsenek megértési problémái. A te nyelvedet is beszéli, és az enyémet is. Sőt a távoliakét is, akik azt sem tudják, mi az, hogy ámen.

Mert ők is megszólíthatják. Minden teremtményével beszélő viszonyban van. A határon túliakkal is. Ezért elmondom, neki, neked és magamnak: *„Te vagy a Föld határainak reménye, s reménysége a távoli partoknak."* (Zsolt 65,6)

SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

Megjelent a Határ menti meditációk című kötetben 2008 júliusában a Luther Kiadó gondozásában. A könyv megvásárolható a kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.). Ára 980 forint.

EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTOK…

Járt-e Szent Sebaldus Budavárban?

Bár a tudomány mai állása szerint a középkorban élt *Sebaldus* remete nemigen fordulhatott meg „magos Buda várában”, mégiscsak találunk összefüggést az említett egyházi személyiség és történelmi helyszín között: immár huszonöt éve annak, hogy a Szent Sebaldusról elnevezett nürnbergi templom gyülekezete felvette a kapcsolatot a budavári evangélikus gyülekezettel. A viszonyt a két fél azóta is szorgalmasan ápolja. A két gyülekezet között számos képzeletbeli híd épült az elmúlt évtizedekben, ideértve az ifjúsági körök partneri viszonyát, valamint a felnőtt gyülekezet tagjai között a hivatalos találkozókon köttetett számos barátságot.

Nürnberg városát először 1050-ben említik hivatalosan. Ebben az időben élt Sebaldus is, aki az első lelkipásztora volt a nürnbergi vár lábánál fekvő egyházközségnek, és akit csodatételeinek köszönhetően – melyekről különböző legendák maradtak fenn – jó négyszáz évvel később szentté avattak.

A Sebaldus által alapított fakápolna idővel szűknek bizonyult, ezért 1230-ban megkezdődött a mai Sebaldus-templom építése. A templom több fázisban épült, ezért találhatók meg rajta a román és a gótikus stílus jegyei is. Az épületet rengeteg festmény és szobor, az ablakokat pedig számos kép díszíti.

Nürnberg városa 1525-ben elsőként csatlakozott a reformációhoz, így vált a St. Sebald-templom is evangélikussá. Az általános gyakorlattal ellentétben a már reformált nürnbergiek megtartották szentképeiket. A templomot ezután még jó kétszázötven évig az akkori nürnbergi polgárok barokk ízlése jellemezte. 1945-ben Nürnberg belvárosának 80%-át lebombázták, így a St. Sebald-templomot is akkora károk érték, hogy a hívek csak tizenegy év múlva tudták újra használatba venni. Ezért a St. Sebald is tagja annak a nemzetközi közösségnek, amelyhez a háború során Európában lerombolt templomok gyülekezetei tartoznak. A közösség céljai közé tartozik a béke és az erőszakmentesség megteremtése.

A Budavárral való viszony 1983-ban jött létre, amikor *dr. Nagy Gyula* püspök meglátogatta városunkat egy ökumenikus magyar küldöttséggel. Ez a találkozó elültetett egy fát, amely azóta terebélyessé nőtt. A kapcsolatok szorosabbra fonódtak: lelkészeink, presbitereink, gyülekezeteink felnőtt tagjai és a kórusok látogatták egymást. Tizenhét éve pedig a fiatalok közötti viszony a testvérkapcsolat egyik legfontosabb oszlopa, éltetője.

A két gyülekezet ifjúságának néhány tagja 2008 augusztusában

Miért találkozunk újra és újra? Mit nyerünk mindkét gyülekezetben e minket összekötő testvérkapcsolatból? Nemigen lehet erre a kérdésre csupán egy választ adni. Minden résztvevő különkülön átélte e kapcsolat színgazdagságát. Az is biztos, hogy minden válaszoló többet említene meg annál, hogy jól éreztük magunkat, és meleg vendégszeretetben volt részünk: nem mint turisták utaztunk Magyarországra, hanem mint barátok. Nemcsak Budapest látványosságait néztük meg, hanem a budavári családok és a gyülekezet életének is ténylegesen a részesei lehettünk. Gondolkoztunk azon is, hogy mi az, amiben különbözünk – például a mentalitás –, és így tanultunk egymástól, gazdagítottuk egymást, kritikusan figyeltük a saját, normálisnak tartott szokásainkat, megszerettük és néha elsajátítottuk a mást is, imádkoztunk egymásért. Bizony, igazi testvérekké váltunk, akik egymás örömeit és terheit nem csak ismerik, hanem imádságban és cselekedetekben hordozzák a nehezet, és együtt ünneplik az örömtelit – legközelebb idén októberben, amikor kapcsolatunk negyedszázados jubileumát üljük meg. Célunk, hogy ez a találkozó ne csak visszatekintés legyen, hanem Isten áldásával és vezetésével hídfő is közös jövőnk felé.

Szilárd gyökerek kötnek bennünket a földhöz, mélyen egy közös – legalább huszonöt éves – múltban. Korábbi kapcsolatokról nem mesél a történelem. De ki tudja? Sebaldus testvérünkről kevés biztosat tudunk. Talán mégis járt a budai Várban…?

HOLGER MANKE
teológushallgató, Nürnberg

Jó nekünk itt…

„Hogy vagy?” „Jól!” „Bővebben?” „Nem jól…” – hangzik az ismert vicc. Vagy esetleg nem is annyira vicc ez? Görbe tükör, hiszen panaszkodni általában jobban szeretünk, mint örülni a pillanatnak.

„Péter ekkor megszólalt, és ezt mondta Jézusnak: „Uram, jó nekünk itt lennünk.” (Mt 17,4) Erről a mondatról *Andersen* egyik meséje jut eszembe. Szomorú mese; egy fenyőfáról szól, amely egész életében arra várt, hogy karácsonyfa lehessen. Álmodozott róla, hogy milyen érzés is lehet feldíszítve csillogni a szoba közepén. Aztán amikor eljött a várva várt este, szinte csak egy pillanatig volt a középpontban. Fel sem fogta, hogy mi történt, máris kidobták, és ő ettől kezdve egyre szomorúbb és szomorúbb lett. Azért jutott eszembe ez a történet, mert akiről szól, az sosem tudott örülni annak, ami éppen történt vele. Sosem tudta azt mondani: „Jó itt nekem!” Mindig valami másra vágyott.

Ilyenek vagyunk mi is egy kicsit. Ahol éppen vagyunk, ott sohasem elég jó, mindig úgy érezzük, hogy lehetne ennél sokkal jobb is. Nem vesszük észre, hogy magunk is felelősek vagyunk azért, hogy az adott pillanatot szépnek érezzük. Nem kell itt nagy dolgokra gondolni: egy kedves mosoly, egy kinyújtott kéz, néhány jó szó elég lehet.

De ne csak másokra számítsunk: más mosolyára, más kinyújtott kezére, más kedves szavára. Mindezt mi is megtehetjük. Vagy akár a munkánk is jelenthet számunkra örömforrást. „A jól elvégzett munka egyedüli jutalma abban áll, hogy elvégezhettük” – fogalmaz *Gandhi.*

Péternek persze könnyű dolga volt: olyan csodálatos élményben volt része, amelynek könnyű örülni. A megdicsőülés hegyén hangzott el ugyanis a mondat: *„Uram, jó nekünk itt lennünk.”* Látták Jézust teljes pompájában. Katartikus élmény lehetett. De Péter – ellentétben a mesebeli fenyőfával – képes volt megfogni a pillanatot, és kimondani: *„Uram, jó nekünk itt lennünk.”*

Nyilván nehéz volt ezután lejönni a hegyről. Ahogyan *Reményik Sándor* fogalmaz: „Maradni: örök fészket rakni volna jó. / De nem lehet. / Már sápad a csoda, / Az út megint a völgybe lehalad. / Jézus a völgyben is Jézus marad.” *(Lefelé menet)* Ez a néhány sor számunkra is irányadó lehet. „Jézus a völgyben is Jézus marad.” Feltöltődve továbbmenni a nagy pillanatok után, és a nagy pillanatok múltával észrevenni a „kis pillanatokat”.

Nem kell idealizálni a múltat, és azt mondani: „Bezzeg akkor milyen szép volt!”, mert ilyenkor általában becsapjuk magunkat. Akkor is megvoltak a gondjaink, csak már elfelejtettük őket. A jövőtől sem várhatjuk el, hogy szép legyen, ha jelenünkkel nem vagyunk kibékülve.

A kulcsa tehát mindennek az lehet, ha ki tudjuk mondani: „Jó nekünk itt”, és hozzátehetjük: „Jó nekünk itt most.” Múlt, jelen, jövő így válik folyamatossá. Így lesznek emlékeink valóban idealizálástól mentes, jó emlékek. Így lesz jövőképünk is önámítástól mentesen pozitív.

Meggyőződésem, hogy a világ bármely pontján – magyar anyanyelvű evangélikusként, protestánsként – azzal teljesítjük a legnagyobb missziót, ha a „hegyről lejőve”, a nagy pillanatok után is őszintén tudjuk mondani: „Urunk, jó itt nekünk”, és ezt mások is látják rajtunk.

SZŰCS PETRA

ÚTI-TÁRSALGÓ

„Isten jelenléte teremti meg az otthont”

Interjú a Hollandiában élő De Hulster Nagy Dorottya lelkész doktoranduszsal

Ismerhetik őt Erdélyben, mert ott született, és ott is nevelkedett. Ismerhetik Magyarországon, mert ott végezte a teológiát, ott vált lelkésszé. Ismerhetik azután Hollandiában is, mert hat éve él ott a férjével. Ő viszont inkább kerüli a feltűnést. Pedig sokan tanulhatnánk tőle szorgalmat, tudásvágyat, alaposságot. A lelkészként is dolgozó *De Hulster Nagy Dorottya* doktoranduszként a migráció és a teológia kapcsolatát vizsgálja.

– Jelenleg Hollandiában él. Hogyan vezetett az útja a tulipánok földjére?

– Életünk kiindulópontját nem magunk választjuk, életutunk alakításába viszont igenis van beleszólásunk. A Hollandiába vezető utam találkozásokból épült. Legtöbbször váratlanul, ajándékba kaptam az olyan emberekkel való találkozásokat, akik rámutattak arra, hogy útkereszteződéshez érkeztem; hogy meg kell állni, bölcsességért kell könyörögni, és tudatos döntéssel tovább kell indulni. Hollandiába kerülésem is a találkozások, döntések, továbbindulások ritmusába illeszkedik. Mivel a férjem holland, egyszer csak meg kellett válaszolnunk a kérdést: melyik országban kezdjük el házaséletünket? Hollandia mellett döntöttünk.

– Mennyiben érzi meghatározónak erdélyi gyökereit?

– Az, hogy hol s milyen vérrel kapcsolódunk be a világ vérkeringésébe, sorsdöntő. Az, hogy milyen családban, milyen rokonok között, milyen közösségben és milyen nyelven tanulunk meg beszélni, hogy milyen körülmények között tanuljuk meg a saját gondolatainkat, érzéseinket és kérdéseinket megfogalmazni, egyértelműen meghatározza azt, hogy később kivé-mivé leszünk. Tulajdonképpen ez a kezdet az alap, amelyre később minden más ráépül. Ez később lebomolhat vagy átépülhet, de az alap nem változik. Életem első tizennyolc évét Erdélyben töltöttem.

– Ha azt mondom: otthon, milyen kép jelenik meg a szemei előtt?

– Egészen konkrétan egy könyvjelző. Valamelyik búcsúzás alkalmával kaptam útravalóként. Ez állt rajta: „Istentől jössz, Istenhez mész, sehol sem vagy otthon, csak Istennél.” Az otthonom az itthonom. Mindig az „itt”-en van a hangsúly; ahhoz, hogy a már említett vérkeringést ne zavarjam, fontos tudatosítani, hogy Isten jelenléte teremti meg az otthont. S akkor igazán otthonosan tudok mozogni ott, ahol élek. Örömmel és megelégedettséggel tudom végezni az „otthoni” munkákat, feladatokat.

– Mit válaszolna, ha egy-két szóval kellene megmondania, mi is… az egyház?

– Közösség.

– …a magyarság?

– Feladat.

– …a globalizáció?

– Felelősség.

– …a keresztény Európa?

– Értelmezésre szorul.

– …a liberalizmus?

– Nem a fundamentalizmus ellentéte.

– … fundamentalizmus?

– Mint izmussal nem tudok vele mit kezdeni.

– Milyen tapasztalatokat gyűjtött Hollandiában egyházi vonalon? Mit érez a leginkább és a legkevésbé követendő példának?

– Az összehasonlítós feladatokat nem szeretem, de tudom, hogy nem értelmetlenek. Sokféle szál fűz a hollandiai egyházi élethez. A vasárnapi szolgálataimon keresztül leginkább evangélikus gyülekezetekkel kerülök kapcsolatba. A hétköznapi lelkészi szolgálatok alkalmával viszont sokféle egyház sokféle tagjával találkozom. Gyakran keresnek magyar–holland testvér-gyülekezeti kapcsolatok miatt. Hat év alatt sokat láttam, hallottam, tapasztaltam, akadémiai munkám során pedig az egyházi oktatás ügyét kísérem figyelemmel. Nehéz egy-egy példát kiemelni.

Nagyon tetszik, hogy az egyháztagok többsége elvből, meggyőződésből, hitből tartozik a közösséghez, s éppen emiatt szívügyének tekinti gyülekezete sorsát. Nagyon tetszik, hogy a lelkészben nem a mindenest, az ezermestert keresik, hanem a lelkészt.

Bár Hollandia hemzseg az egyházszakadásoktól, lenyűgöző látni, hogy a keresztények mennyire tisztelik egymást, amikor felekezetek közötti vagy felekezeteken belüli vitákra kerül sor. Talán úgy lehetne megfogalmazni, hogy az alaphelyzet nem az, hogy miként tudom én meggyőzni a másikat az én igazamról, hanem inkább: itt vagyok, lássuk, hogy a másik ki tud-e mozdítani engem az álláspontomból. A nyitottság a hallgatólagosan elfogadott hozzáállás.

Elrettentő viszont látni, hogy olykor-olykor az egyház „hatalmasnak”, hatalommal bírónak próbál látszani. S hogy ez a látszat meglegyen, itt-ott mesteri szintre fejlesztették a bürokráciát, és gyakran összemosódik az egyház és a vállalkozás fogalma. Ezt nem tartom követendő példának.

Sz. P.

HÍREK, KITEKINTÉS

Tarsus, Törökország. A 2008. június 28-án kezdődött Pál-emlékév alkalmából a török hatóságok engedélyezték a helyi Szent Péter-templom istentiszteleti használatát. Pál apostol a város szülöttje volt, ám az egykor emlékére épített templomot múzeummá alakíttatta át a török kormány. Főleg németországi római katolikus részről hangzott el már többször a kívánság, hogy az apostol szülővárosában engedélyezzék hozzá méltó nagy templom építését. Ezzel a Törökországban elnyomott keresztény közösségnek is segíthetne a keresztény világ.

Bréma, Németország. A helyi Szent Márton evangélikus gyülekezet presbitériuma nem engedett föl a szószékre egy női lelkészt, 1Tim 2,12-re hivatkozva. A templomban megtartott gyászszertartáson azt sem engedték meg neki, hogy papi ruhát öltsön magára.

Jeruzsálem, Izrael. Izraelben nő a keresztények száma, mert igen sok, a volt Szovjetunióból bevándorolt zsidó ortodox keresztény házastársat hozott magával. Ezzel szemben riasztóan fogy a Betlehemben és a többi palesztin területen élő keresztények száma.

Washington, USA. A Déli Baptista Szövetség az ország legnagyobb protestáns egyháza. 2007-ben 16,3 millió tagja volt, ám az elmúlt év folyamán 22%-kal esett vissza a keresztelések száma. Első ízben választottak elnökké egy indián őslakos törzsből származó lelkészt *Johnny Hunt* személyében.

Vatikánváros. A római katolikus egyház „bibliaoffenzívát” tervez, hogy híveit a Szentírás szorgalmasabb olvasására buzdítsa. Ugyanakkor óvni kívánja őket „fundamentalista bibliamagyarázatoktól”, amelyek csak zsákutcába vezetik az olvasót.

Stuttgart, Németország. Az evangélikus és a római katolikus tartományi egyház együtt tiltakoznak a kormány telefonlehallgatási tervei ellen. Ezek szerint, a terrorveszélyre való tekintettel, bizonyos esetekben nem lenne védett a gyónási titok. A két egyház az ősi lelkipásztori gyakorlat veszélyeztetését látja ebben.

Rottenburg, Németország. A rottenburgi székhelyű római katolikus püspökséghez csaknem kétmillió hívő tartozik; 11%-uk nem német származású. Ez a hozzávetőleg kétszázezer katolikus nem kevesebb mint 160 országból érkezett Németországba. Többtucatnyi saját anyanyelvű, önálló gyülekezetük van a horvátoknak, olaszoknak, lengyeleknek, portugáloknak és spanyoloknak, de saját gyülekezetbe tömörültek egyes francia, szlovén, albán, eritreai, magyar, vietnami és ukrán hívők is.

Bern, Svájc. Az országos Alliance-szövetség új elnöke *Wilfried Gasser* berni politikus és pszichiáter lett. A szövetséghez 550 gyülekezet és 150 további szervezet tartozik.

Nukusz, Üzbegisztán. A hatóságok újabban azért üldözik a keresztényeket, mert a terroristákkal való együttműködéssel vádolják őket. Az elmúlt évben egy pünkösdista prédikátort vallásos ténykedés miatt négyévi házi őrizetre ítéltek. Az ország 25 millió lakosa közül 84% muszlim vallású, 15% vallástalan, a keresztények aránya összesen 1%.

Jeruzsálem, Izrael. Egy, a Héber Egyetemen tanuló német diáklányt nem csupán az egyetemről akarnak kizárni, hanem ki is utasítják az országból, mert „zsidómissziói” tevékenységgel vádolják, amit törvény tilt.

Riga, Lettország. Az evangélikus egyház központi pénztárt szervez, hogy az egymástól nagyon eltérő lelkészi fizetéseket kiegyenlítse. Mellőzhető ingatlanokat adtak el, hogy a központi pénztárnak kellő anyagi alapot biztosítsanak.

Nagyszeben, Románia. 1980-ban még százezer tagja volt a német nyelvű „szász” evangélikus egyháznak. Ez a szám 2007-re alig 14 ezerre csökkent. Jelenlegi legnagyobb gyülekezeteik: Nagyszeben 1427, Brassó 1089, Bukarest 972 és Meggyes 855 lélekkel.

Moszkva, Oroszország. Az ortodox egyház eddig még mintegy tízezer egyházi épület tulajdonjogának visszaadására vár. Tizenhét év alatt ötszörösére emelkedett a visszakapott templomok száma; igen nagy százalékuk romos épület. Mivel az egyháznak nincsenek olyan anyagi tartalékai, hogy a várható további tízezer épületet is restaurálja és karbantartsa, inkább lemond további követeléseiről.

Kalinyingrád, Oroszország. A kalinyingrádi orosz enklávéban evangélikus esperesség működik, amelyhez negyvenöt gyülekezet tartozik. A többségükben német származású híveket nyolc lelkész gondozza. Új esperesüknek *Jochen Löber* lelkészt hívták meg a németországi Bad Orbból.

Ammán, Jordánia. Ott, ahol Keresztelő János annak idején Jézust is megkeresztelte, modern „keresztelőközpont” épül a Baptista Világszövetség tervei szerint. A jordán király telket adományozott a harmincnégymillió tagot számláló világszövetségnek erre a célra.

Peking, Kína. A Kínai Keresztény Tanács az olimpiai játékokra érkező versenyzők és vendégeik számára kínai és angol nyelvű Bibliát készül szétosztani. Becslések szerint Kínában nyolcvanmillióra tehető a keresztények száma. Háromnaponként két új keresztény templom épül.

Erfurt, Németország. Tizenkét napos zarándoklattal nyitja meg a Közép-németországi Evangélikus Egyházszövetség a Luther-évtizedet. Az út Erfurtból vezeti a zarándokokat Wittenbergbe. A reformáció egyházai 2017-ben ünneplik az ötszázadik évfordulóját annak, hogy *Luther* 1517. október 31-én közzétette kilencvenöt tételét. Ennek lenne a nyitánya a zarándoklat. Az úton átlagosan húsz-huszonöt kilométert kell majd naponta megtenniük a résztvevőknek. A cél Luther tanításának jobb megértése és a modern társadalom számára való hasznosítása.

Johannesburg, Dél-afrikai Köztársaság. A római katolikus egyház jó példával kíván elöl járni akkor, amikor kiterjedt földbirtokaiból nincstelen parasztoknak földet adományoz.

Greifswald, Németország. A pomerániai evangélikus egyház püspöke, *Hans-Jürgen Abromeit* szerint nagy veszély fenyegeti az egyházat, ha a társadalom összes felmerülő kérdésével állandóan foglalkozni akar, míg a saját evangéliumi szolgálatát elhanyagolja. „Úgy látszik, egyre inkább elvész annak tudata, hogy az embereket az evangéliummal nem elsősorban az itteni jobb életre, hanem az örökkévalóságra kell felkészítenünk” – mondta.

Minszk, Fehéroroszország. A minisztertanács megszigorította a külföldi egyházi munkások beutazásának és ott-tartózkodásának a feltételeit. Csak az kaphat erre engedélyt, akit egy legalább már húsz éve állami engedéllyel működő közösség hívott meg, s amelynek legalább tíz gyülekezete van az országban. A beutazónak beszélnie kell az ország nyelvét és az orosz nyelvet, de így is csak legföljebb egy évig tartózkodhat Fehéroroszországban.

Korfu, Görögország. A Görög Ortodox Egyház tiltakozik az ellen, hogy területén a moszkvai ortodox patriarchátus templomot készül építeni. Megalapozott félelme, hogy ezzel Moszkva a görög egyházban is szerepet akar játszani, valamint hogy a korfui egyházat a maga joghatósága alá akarja vonni.

Összeállította: GI

KÖZÉP-EURÓPAI ÉLETUTAK 1.

Új rovatunkban olyan magyar származású evangélikusok beszámolóinak igyekszünk teret adni, akiknek az életútja a 20. század viharos történelmének következményeként egyfelől nagyon is egyedi, másfelől viszont nagyon is jellegzetes, hiszen ebben az időszakban szinte mindenkinek „jutott” egyfajta különleges sors. Elsőként *dr. Makoviczky József,* Heidelbergben élő testvérünk meséli el életének egy különleges szeletét.

Tisztelet Svájcnak

A német nyelvű országok kulturális televíziója, a 3SAT nemrégiben egy egész sorozatban foglalkozott a második világháború alatt elhurcolt gyermekek tragédiájával. 1945-ben a buchenwaldi haláltábor felszabadításakor a felnőttek mellett rengeteg gyermeket találtak nagyon rossz egészségi állapotban. Sokan közülük, akiknek hozzátartozójuk sem maradt, Svájcban töltöttek több hetet családoknál. Többen ott is maradtak, továbbtanultak, és ma a helvét köztársaság polgárai. A „buchenwaldi gyermekek” után 1945 decemberében Svájc több tízezer osztrák gyermeket látott vendégül, majd 1947-ben a nemzetközi és a svájci Vöröskereszt akciója keretében magyar gyermekek tízezrei is Svájcban vendégeskedhettek.

Itt kezdődik az én történetem. 1948-ban, hatéves koromban én is a Svájcba utazó gyermekek között lehettem. 1948 februárjában indultak el a Keleti pályaudvarról a vonatok. Jómagam Niederwichtrachba, a helyi elemi iskola igazgatójához, a *Bucher-Zbinden* családhoz kerültem. A kis település, amely a főváros, Bern szomszédságában fekszik, Bern kanton dombos részén terül el. Szobám ablakából minden reggel láthattam az Eiger, a Mönch és a Jungfrau hegy csúcsait.

A harmadik héttől óvodába jártam, a negyediken pedig összejött a Bucher család: a házaspárnak tíz felnőtt gyermeke volt. Mindenki igyekezett szót váltani velem, valamilyen formában kifejezni, ahogyan mondták, a legkisebb testvérükkel megosztani a szeretetüket. *Friedrich Bucher* nemcsak az iskola igazgatója, hanem egyben a falu tűzoltóparancsnoka is volt. Minden hónapban ellenőrizte a parasztgazdaságokat, amelyek óriásinak tűntek nekem akkor. Több helyre elvittek vonattal, illetve postaautóval.

Az első osztályt részben Niederwichtrachban jártam. Ebben az időben látogatott meg Svájcban otthoni lelkészünk, *Scholz* nagytiszteletű úr, aki először képeslapon, majd Budapesten személyesen számolt be édesanyámnak arról, hogy alig ismert meg, mert legalább huszonöt centit nőttem, és az egész ruhatáramat kicserélték. Összesen háromnegyed évig tartott a svájci „édes élet”. Egy szomorú délután el kellett válnia „Josefli”-nek a svájci családtól.

1971-ben látogathattam meg újra az akkor már nyolcvannégy éves svájci „mamámat”, ő ekkor sokat mesélt ezekről az időkről. A Bucher-Zbinden család az első, illetve második világháború után összesen huszonnégy gyermeket vett magához rövidebb-hosszabb időre. 1945-ben két zsidó származású gyermek volt náluk; még évtizedek után is tartották velük a kapcsolatot, amely az elején nagyon nehezen alakult, hiszen a gyermekek a buchenwaldi haláltáborban voltak előtte. Az első időben sokat ettek, sőt az ágyuk is tele volt élelmiszerrel, sokszor csak egy hét után fedezték fel az eldugott, gyakran már megromlott élelmet a svájci nevelőszülők. Négy-hat hétig tartott, míg rájöttek a gyerekek arra, hogy élelem mindennap van, és senki nem veszi el tőlük. Nemcsak testileg, hanem lelkileg is sérültek voltak, a nevelőszülőknek nagyon vigyázniuk kellett arra, hogy a gyerekek soha semmit ne parancsként fogjanak fel.

A ’71-es látogatásom alkalmával svájci „mamám” gyermekeivel és unokáival nagyon jó kapcsolatom alakult ki, s még ma is tart. 1975-ben két „testvérnek” is viszonoztam a vendéglátást Magyarországon. 1975-ben meghalt a svájci „mamám”, sajnos a temetésére nem engedtek el. 1978-ban mehettünk el a niederwichtrachi temetőbe egy koszorúval.

A svájci nép segítő szándéka 1956-ban, a forradalom idején is megmutatkozott, különösen a forradalom leverése után, hiszen Svájc tízezer magyar menekültet fogadott be. A magyar egyetemi hallgatóknak külön kollégiumokat alapítottak Sankt Gallenben, Zürichben és Bázelben. Az utóbbiban az egyetemi árkádok alatt emléktábla hirdeti a magyar egyetemi hallgatók köszönetét. 2006-ban, a forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából pedig a zürichi egyetem központi épületében lepleztek le emléktáblát az 1956-os magyar egyetemi hallgatók, köszönetüket kifejezve, amiért itt folytathatták tanulmányaikat.

Makoviczky József

A Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) tanácskozást szervez *A Luther-rózsa színei – a Kárpát-medencei evangélikusság sokszínű hagyományai* címmel szeptember 5-től 7-ig az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. A tervezett előadások a következők:

- A Tranoscius-kegyesség megtartó ereje – *Aradi András Péter*
- Betelepítés és kitelepítés Tolna-Baranyában – *Krähling Dániel*
- Háromszoros kisebbségben a Barcaságban – *dr. Kovács László Attila*
- Kemenesalja hitének erőssége – *Fehér Károly*
- Fél évszázados szolgálat a nagyvilágban szétszórt hittestvérek között – *Gémes István*

A konferencia szeptember 5-én, pénteken 18 órakor vacsorával kezdődik, és 7-én, vasárnap az ebéddel fejeződik be.

Részvételi díj szállással, napi háromszori étkezéssel: 8500 Ft. Jelentkezni lehet az oktatási központ címén: 8253 Révfülöp, Füredi u. 1.; tel.: 20/770-3829; e-mail: revfulop@lutheran.hu.

Szeretettel várjuk a téma iránt érdeklődőket országhatáron innenről és túlról!

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben
Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12. (telefon: +36 1/338-2302)

Maek
Magyar Evangélikus Konferencia

Felelős kiadó: Prőhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő: Szűcs Petra
(telefon: +36 20/824-8854, e-mail: szucspetra@freemail.hu)
Megrendelés, információ: Zászkaliczky Pál (e-mail: maek@lutheran.hu)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.
Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB